

Δημήτρης Κ. Μαυροσκούφης
Καθηγητής Α.Π.Θ.

**Όσα πρέπει να γνωρίζει
ο / η εκπαιδευτικός
που διδάσκει Ιστορία**

Σύνθεση γνώσεων από τα εξής πεδία:

- ❑ Ιστοριογραφία**
- ❑ Σχολική Παιδαγωγική**
- ❑ Εκπαιδευτική Ψυχολογία**
- ❑ Θεωρία Curriculum – Διδακτική Μεθοδολογία**
- ❑ Μεθοδολογία Έρευνας**
- ❑ Ιστορία της Εκπαίδευσης (συγχρονική, διαχρονική και συγκριτική διάσταση)**

Επιστημολογικά Θέματα

Βασικό ερώτημα

Τι είναι η ιστορία;

Παραδείγματα ορισμών

- ❑ **Ιστορία είναι η αφήγηση του αμετάβλητου παρελθόντος (Αριστοτέλης)**
- ❑ **Ιστορία είναι η περιγραφή του τι ακριβώς έγινε στο παρελθόν (von Ranke)**
- ❑ **Ιστορία είναι η μελέτη του ανθρώπινου παρελθόντος (Reniev)**
- ❑ **Ιστορία είναι η καταγραφή του τι μια γενιά πιστεύει ότι αξίζει να μεταδοθεί στις επόμενες (Burckhardt)**
- ❑ **Ιστορία είναι η βιβλιογραφία των μεγάλων ανδρών (Carlyle)**
- ❑ **Ιστορία είναι στην ουσία μια ιστορία των ιδεών (Wells)**
- ❑ **Ιστορία είναι η λεπτομερής και ακριβής καταγραφή των γεγονότων του παρελθόντος (Johnson)**
- ❑ **Ιστορία είναι ο ατέλειωτος διάλογος μεταξύ του παρόντος και του παρελθόντος (Carr)**
- ❑ **Ιστορία είναι ένα πραγματικό ορυχείο των εμπειριών της ζωής (Jones)**
- ❑ **Ιστορία είναι η σκέψη πάνω στο παρελθόν, όπως αυτή εκφράζεται με τη γλώσσα ή τις γλώσσες (White)**

Εναλλακτική ιστορία

- - Αν αγνοήσετε το έργο του χρόνου, δεν θα καταλάβετε ποτέ πώς φτάσαμε, όπου φτάσαμε, *συνέχισε ο κ. Ρυς*. Διαβάζετε ένα βιβλίο και θέλετε να πηδήξετε κεφάλαια, για να μάθετε τι έγινε στο τέλος. Το πώς τα πράγματα έγιναν, αυτό είναι η Ιστορία.
  - Η Ιστορία δεν είναι ακόμα και αυτό που τα πράγματα θα μπορούσαν να είναι; *πέταξε ύπουλα η Λέα*.
  - Φυσικά, φυσικά. Η Ιστορία είναι και αυτό. Όσα δεν πραγματοποιήθηκαν, οι δρόμοι που ανοίχθηκαν, αλλά δεν ακολουθήθηκαν...

**Denis Guedj (1999),
Το θεώρημα του παπαγάλου.
Αθήνα: Πόλις, σσ. 360-361**

Ιστορικό γεγονός

- ❑ **Συμβάν και ιστορικό γεγονός:**
- **Τα γεγονότα είναι εξωτερικά = τα γεγονότα «μιλούν» από μόνα τους (χωρισμός υποκειμένου – αντικειμένου / θετικισμός)**
- **Τα γεγονότα υπόκεινται σε διαδικασία επιλογής – συλλογής – ερμηνείας = «μιλούν», μόνον όταν τα επικαλείται ο ιστορικός, δηλ. όταν τα επιλέγει με κριτήριο την ιστορική σημασία τους (συσχέτιση υποκειμένου – αντικειμένου / σχεσιοκρατία) – «σκληρός πυρήνας» γεγονότων**
- **Τα γεγονότα αποτελούν νοητική / αφηγηματική κατασκευή (ταύτιση υποκειμένου – αντικειμένου / σχετικοκρατία, μεταμοντερνισμός)**
- ❑ **Τα γεγονότα είναι μοναδικά και ανεπανάληπτα ή επαναλαμβάνονται;**

Προκλήσεις

- ❑ «Η ιστορία είναι μια περιγραφή, κυρίως ψευδής, γεγονότων, κυρίως ασήμαντων, που προκλήθηκαν από ηγέτες, κυρίως καθάρματα, και στρατιωτικούς, κυρίως βλάκες» (Pierce)
- ❑ «Όποιος ελέγχει το παρόν ελέγχει το παρελθόν, όποιος ελέγχει το παρελθόν ελέγχει το μέλλον» (Orwell)
- ❑ «Αν δεν σου αρέσει το παρελθόν, άλλαξέ το» (Burton)

Συμπέρασμα 1

- ❑ **Ορισμός 1:** η ιστορία περιλαμβάνει την έρευνα και την αντικειμενική καταγραφή του συνόλου των γεγονότων του παρελθόντος (= καταγεγραμμένη ιστορία, *res gestae*)
- ❑ **Ορισμός 2:** η ιστορία ερευνά το παρελθόν, νοηματοδοτώντας (= ερμηνεύοντας) τα γεγονότα σε συσχέτιση και με το παρόν (= μοντερνισμός)
- ❑ **Ορισμός 3:** η ιστορία αποτελεί μια διανοητική κατασκευή σύμφωνα με τις σκέψεις των ανθρώπων πάνω στο παρελθόν, η οποία διαμορφώνεται με βάση τις τεχνικές της αφήγησης (= μεταμοντερνισμός, μεταϊστορία)

Ιστοριογραφικές οπτικές

- ❑ **Ιστορία από έξω (history from oversight)**
- ❑ **Ιστορία από μέσα (history from insight)**
- ❑ **Ιστορία εκ των υστέρων (history from hindsight)**
- ❑ **Ιστορία από πάνω (history from above)**
- ❑ **Ιστορία από κάτω (history from below)**
- ❑ **Ιστορία μακράς διάρκειας και δομών (long-term history, macro-history)**
- ❑ **Ιστορία εστιασμένη στο συγκεκριμένο και το ανεπίσημο (micro-history)**
- ❑ **Ιστορία εναλλακτική (counterfactual history, what if history, alternative history)**

Ιστοριογραφικές σχολές

ΘΕΜΑΤΑ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ	ΜΟΝΤΕΡΝΑ	ΜΕΤΑΜΟΝΤΕΡΝΑ
Παρελθόν	Πραγματικότητα	Ανασυγκρότηση - αναπαράσταση	Οριστική απώλεια – σκέψη πάνω στο παρελθόν
Ιστορικός χρόνος	Ένας και γραμμικός	Πολλοί χρόνοι - διασταυρούμενοι	Χρόνος της αφήγησης
Περιοδολόγηση	Συμβατικές τομές	Ανάλογα με οπτική και ενδιαφέροντα – διαφορές κατά λαούς	Σημασία με βάση αφηγηματικές - γλωσσικές επιλογές
Αιτιακή εξήγηση	Δυνατή με βάση τεκμήρια	Πολυπαραγοντισμός - πολυπλοκότητα	Ανάλυση αφηγηματικής δομής
Πηγές	«Φύσει» τεκμήρια για τα γεγονότα	Έχνη γεγονότων – ερμηνεία – «θέσει» τεκμήρια	Έχνη της σκέψης πάνω στο παρελθόν
Αντικειμενικότητα	Δυνατή	Σχετική με το ιστορικό πλαίσιο (σχεσιοκρατία)	Απόλυτος υποκειμενισμός (σχετικοκρατία)
Ιστορική αλήθεια	Μία και εφικτή	Σχετική – πολλές «αλήθειες»	Αδύνατη – οι «αλήθειες» όσες και οι αφηγήσεις ¹

Συμπέρασμα 2

- ❑ **Ιστορία = ανασυγκρότηση, αναπαράσταση, μορφοποίηση του παρελθόντος**
- ❑ **Ιστορία = εξουδετέρωση του παρελθόντος (put down)**

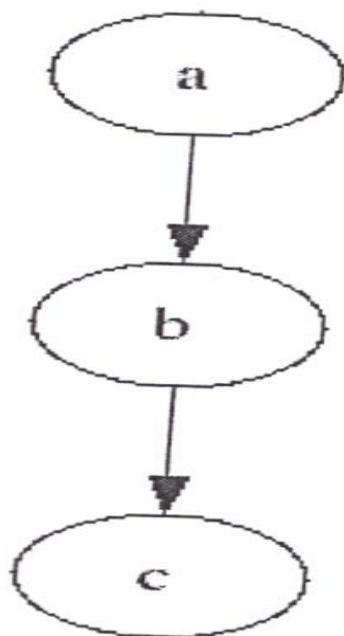
Βασικές αρχές της ιστορικής σκέψης

- ❑ Κάποια γεγονότα συνέβησαν πριν από κάποια άλλα
- ❑ Τα γεγονότα συνέβησαν σε συγκεκριμένο τόπο (όχι μόνο με τη γεωγραφική σημασία)
- ❑ Οι σημασίες των λέξεων αλλάζουν στο χρόνο και το χώρο
- ❑ Όπου δεν υπάρχουν πηγές, δεν υπάρχει και ιστορία
- ❑ Τα κείμενα που έγραψαν μορφωμένοι άνθρωποι δεν αποτελούν τις μόνες πηγές
- ❑ Η ιστορία είναι πάντοτε πολύπλοκη (αιτιότητα, αξιακά πρότυπα, αλλαγές/συνέχειες)
- ❑ Οι ιστορικές ερμηνείες άλλοτε αλληλοσυμπληρώνονται, άλλοτε αλληλοσυγκρούονται
- ❑ Ο θεός (ή οι θεοί) μπορεί να επεμβαίνει στην ιστορία, αλλά αυτό είναι δύσκολο να τεκμηριωθεί επιστημονικά
- ❑ Ζωή χωρίς μνήμη ισοδυναμεί με απώλεια της ανθρώπινης υπόστασης
- ❑ Η μνήμη εξασθενεί και γι' αυτό πρέπει να την επανακαλύπτουμε

- ❑ Η μετουσίωση της μνήμης σε συλλογική ιστορική μνήμη δεν είναι μια αυτόματη διαδικασία, αλλά υφίσταται την ιστορική (ή άλλη) «διήθηση» (ανακάλυψη, σημασιοδότηση, επιλογή, ανάλυση, ερμηνεία κ.λπ.). Με τον τρόπο αυτό το παρελθόν μορφοποιείται ή εξουδετερώνεται
- ❑ Η ιστορική μελέτη έχει να κάνει τόσο με τα γεγονότα όσο και με την ερμηνεία τους
- ❑ Τίποτε δεν είναι σημαντικότερο για τους ιστορικούς από τη χαρτογράφηση των αιτίων και των αποτελεσμάτων, ακόμη κι αν είναι εξαιρετικά δύσκολη η σχετική τεκμηρίωση
- ❑ Οι συμπτώσεις, το τυχαίο, δημιουργούν κάποτε την αίσθηση ότι ορισμένα γεγονότα συνδέονται με σχέση αιτίου – αποτελέσματος, αλλά για τη συσχέτιση αυτή απαιτείται τα θεωρούμενα ως αίτια να είναι αναγκαία και επαρκή
- ❑ Μερικά γεγονότα ή φαινόμενα μοιάζουν να είναι κοινά σε πολλούς πολιτισμούς ή εποχές (αίσθηση επανάληψης), αλλά οι ιστορικοί μπορούν κάτι τέτοιο να το διαπιστώσουν μόνο μέσα στη μεγάλη ιστορική διάρκεια (δομές, συχνότητα, κανονικότητες)

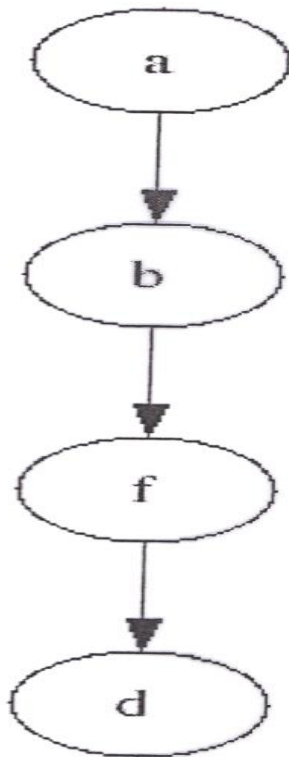

**Ιστορικά γεγονότα:
γραμμικό σύστημα σκέψης
και πόλωση επιβεβαίωσης**

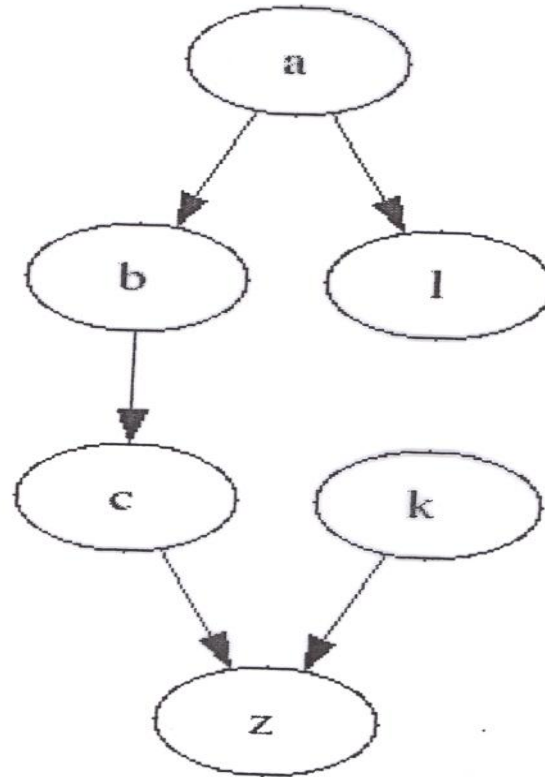

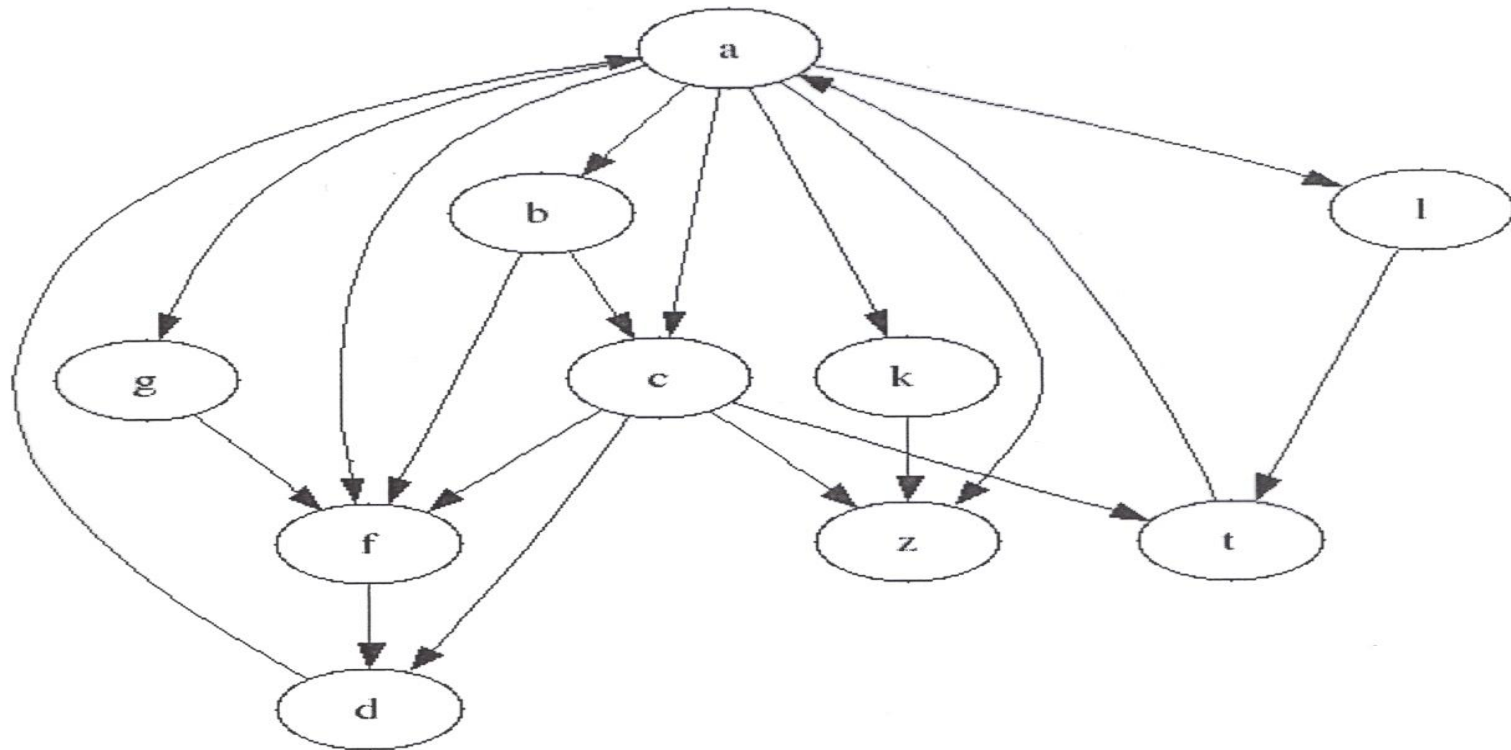
Ιστορικά γεγονότα και γραμμικό σύστημα σκέψης

Ιστορική ερμηνεία και πόλωση επιβεβαίωσης

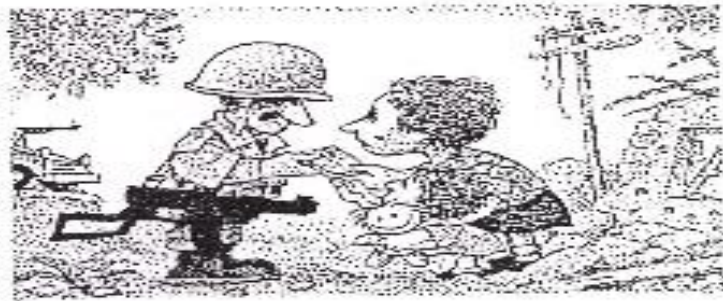

**Ιστορικά γεγονότα:
πολυπαραγοντισμός των ιστορικών αιτίων
και πολυπλοκότητα των ιστορικών ερμηνειών**

ΜΠΟΓΚΡΟΒΟ: ΕΝΑΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ ΤΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΑ ΕΚΛΕΙ ΜΕΝΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΜΑΖΕΒΙΤΣ ΔΙΝΕΙ ΣΟΚΟΛΑΤΑ ΣΕ ΜΙΑ ΜΗΤΕΡΑ ΜΕ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΤΗΣ, ΜΕΣΑ ΣΤΑ ΕΡΕΪΠΙΑ ΤΟΥ ΣΠΙΤΙΟΥ ΤΗΣ ΠΟΥ ΚΑΤΑΣΤΡΑΦΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΝΤΑΡΤΕΣ.

ΣΑΝ ΧΟΥΑΝ ΤΑΛΤΙΝΚΟ: ΕΝΑ ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΑΝΤΙΝΑΡΚΩΤΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΛΕΓΧΕΙ ΤΑ ΧΑΡΤΙΑ ΜΙΑΣ ΧΩΡΙΚΗΣ. ΟΙ ΧΩΡΙΚΟΙ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝ ΣΥΧΝΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥΣ ΓΙΑ ΝΑ ΠΕΡΑΣΟΥΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΣΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΤΟΥΣ.

ΜΑΪΛ: ΓΙΑ ΝΑ ΠΟΡΤΑΣΟΥΝ ΤΗ ΠΟΡΤΗ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ, ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΠΡΟΣΦΕΡΟΝΤΑΣ ΣΕ ΚΑΘΕ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ ΓΑΛΕΤΕΣ ΑΠΟ ΚΑΘΕ, ΕΝΑ ΤΥΠΙΚΟ ΓΑΥΚΟ ΟΣΙΑΓΜΕΝΟ ΑΠΟ ΣΠΟΡΟΥΣ ΤΟΥ ΠΟΥΑΧ.

ΓΕΝΕΥΗ: ΜΙΑ ΕΚΒΕΣΗ ΤΗΣ UNICEF ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΕΙ ΟΤΙ Ο ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΑΥΞΑΝΕΤΑΙ ΡΑΓΔΑΙΑ. ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΜΙΑ ΜΗΤΕΡΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ ΤΗΣ ΣΕ ΕΝΑΝ ΑΓΝΩΣΤΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ ΜΕ ΑΝΤΑΓΓΑΓΜΑ ΛΙΓΗ ΣΟΚΟΛΑΤΑ.

ΚΑΦΑΡΑ: ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΚΑΦΑΡΙΤΣΙΣΣΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΣΕ ΕΝΑ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΒΟΣΒΕΡΙΑΣ «ΟΙ ΕΚΔΙΚΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ» ΕΝΑ ΓΟΗΜΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩΝΤΑΣ ΤΟΝ ΠΟΥ ΣΚΟΤΩΣΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΛΟΥΦΑ, ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΤΗΣ ΕΙΧΑΝ ΚΛΕΨΕΙ ΤΗΝ ΚΟΥΚΛΑ ΤΗΣ.

ΜΠΟΓΚΡΟΒΟ: ΕΝΑΣ ΑΝΤΑΡΤΗΣ ΤΟΥ «ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΥ ΜΕΤΩΠΙΟΥ» ΔΙΝΕΙ ΣΟΚΟΛΑΤΑ ΣΕ ΜΙΑ ΜΗΤΕΡΑ ΜΕ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΤΗΣ ΜΕΣΑ ΣΤΑ ΕΡΕΪΠΙΑ ΤΟΥ ΣΠΙΤΙΟΥ ΤΗΣ, ΠΟΥ ΚΑΤΑΣΤΡΑΦΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟ ΣΤΡΑΤΟ ΤΟΥ Α.ΜΟΣΤΑΓΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΜΑΖΕΒΙΤΣ.

Φ. 300 ΟΥΝΙΟΥ 1982, ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΣΕΛΕΥΚΟΥ ΣΤΗΝ ΟΥΡΟΥΣ, ΜΕΛΑΣ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΑΣΕ

Τι είναι, λοιπόν, η ιστορία;

«Όλοι ξέρουν τι είναι η ιστορία, μέχρι να αρχίσουν να το σκέφτονται»

Allan Griffin

Διδακτική Μεθοδολογία του μαθήματος της Ιστορίας

Βασικοί σκοποί της διδασκαλίας της Ιστορίας

- ❑ **Ιστορική σκέψη = ειδική κατηγορία της κριτικής σκέψης**

  - ✓ **Γεγονότα** = απόδοση σημασίας, επιλογή
  - ✓ **Ερμηνείες** = πολλαπλότητα, πολυπρισματικότητα
  - ✓ **Ιστορικές έννοιες** = κατανόησή τους μέσα στο ιστορικό πλαίσιο
  - ✓ **Ιστορική εξέλιξη** = συνθετότητα, πολυπλοκότητα
  - ✓ **Αιτιότητα** = πολλαπλότητα παραγόντων, αιτίων και οπτικών
  - ✓ **Ιστορικός χρόνος** = όχι ένας και γραμμικός
  - ✓ **Πηγές** = φύση και λειτουργία, σημασία, προσεγγίσεις
- ❑ **Ιστορική συνείδηση = ειδική κατηγορία της συνείδησης**
  - ✓ Σύνδεση παρόντος με παρελθόν και μέλλον
  - ✓ Κατανόηση σχέσεων μεταξύ παρελθόντος, μνήμης και ιστορίας
  - ✓ Κοσμοθεωρία
  - ✓ Κατανόηση ανθρωπολογικής διάστασης της ιστορίας
  - ✓ Αποφυγή ιδεολογικής μονομέρειας
  - ✓ Ανάπτυξη ελεύθερου, κριτικού πνεύματος

Συνέπειες για την ιστορική εκπαίδευση

- **Αναγκαία η κοινωνικοπολιτισμική ανάλυση της ιστορικής εκπαίδευσης από τη σκοπιά της «διαμεσολαβημένης δράσης» →**
  - **εξέταση 5 αλληλένδετων στοιχείων:**
    1. **Πράξη:** σκέψεις και ενέργειες ανθρώπων
    2. **Πλαίσιο:** κατάσταση, συνθήκες μέσα στις οποίες αυτές λαμβάνουν χώρα
    3. **Φορέας:** άτομα που τελούν τις πράξεις
    4. **Μέσα:** τρόποι με τους οποίους τελούνται οι πράξεις
    5. **Σκοπός:** κίνητρα
- **Βασικοί σκοποί του «κάνω ιστορία»:**
  - **Ταυτίσεις**
  - **Αναλύσεις**
  - **Εκθέσεις**
  - **Ηθικές αποκρίσεις**

Σύγχρονο διδακτικό πλαίσιο για την Ιστορία

- ❑ **Κάλυψη πολλών και ποικίλων θεμάτων και πτυχών**
- ❑ **Μελέτη γεγονότων μέσα στο ιστορικό πλαίσιο τους («η μεγάλη εικόνα») με βάση την αρχή της ερμηνευτικής πολυσημίας**
- ❑ **Φραγμοί στην ιδεολογική χρήση της ιστορίας και τη δημιουργία απλοϊκής εικόνας**
- ❑ **Συνδυασμός πολιτικής ιστορίας με άλλα είδη – προσέγγιση διεπιστημονική**
- ❑ **Έμφαση στην καλλιέργεια της γλωσσικής – επικοινωνιακής ικανότητας των μαθητών**
- ❑ **Αξιοποίηση στρατηγικών διδασκαλίας και μάθησης που ευνοούν την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και την προσωπική εμπλοκή στην κατάκτηση της γνώσης**
- ❑ **Αναστοχασμός και ανάπτυξη μεταγνωστικών δεξιοτήτων**
- ❑ **Συγκρότηση σχεδίου μαθήματος ή σεναρίου μάθησης**

Η σύγχρονη διδακτική έρευνα: προβλήματα και δυσκολίες των μαθητών

- ❑ **Δυσκολίες μαθητών να κατανοήσουν σε βάθος την ιστορική μεθοδολογία και την προβληματική της ιστορίας και να αντιμετωπίσουν ιστορικά προβλήματα:**
  - **κατανόηση ιστορικών εννοιών στην ιστορική εξέλιξή τους και μέσα στο κοινωνικο-πολιτισμικό πλαίσιο τους**
  - **σύνδεση ιστορικών εξηγήσεων με τελεολογικά αίτια και ατομικά κίνητρα δράσης – αδυναμία για σύνθετες δομικές και γενετικές εξηγήσεις**
  - **ταύτιση ιστορικής αιτιότητας με χρονική ακολουθία γεγονότων (ιστορική εξέλιξη = ευθύγραμμη αφήγηση)**
  - **δυσκολίες στη διαχείριση της αβεβαιότητας**
    - ▶ **Όταν η διδασκαλία είναι συστηματικά προσανατολισμένη στην κριτική προσέγγιση μιας σειράς πηγών, στην εξερεύνηση της πολυπλοκότητας των αιτίων, στις ερμηνευτικές στρατηγικές και στην ανάπτυξη επιχειρημάτων, τότε τα μαθησιακά αποτελέσματα είναι πολύ εντυπωσιακά**

▶ Η προηγούμενη γνώση, η συστηματική εξάσκηση και η κατά το δυνατόν πρώιμη ενασχόληση των μαθητών με την πολυπλοκότητα των ιστορικών γεγονότων και φαινομένων έχει θετικές επιδράσεις στις ικανότητές τους

❑ **προβληματικοί τρόποι σκέψης για το παρελθόν:**

➤ ανιστορική αντίληψη παρελθόντος (δυσκολία εντοπισμού και κατανόησης πτυχών που το διαφοροποιούν από το παρόν ή προσέγγιση μέσα από στερεότυπα και αυτοεκπληρούμενα νοητικά σχήματα) → επίδραση «μικροθεωριών» - φαινόμενο «γνωστικής ασυμφωνίας»

▶ Η εκπαιδευτική αξιοποίηση μουσείων και καταλοίπων του υλικού πολιτισμού συμβάλλει στο μετασχηματισμό των αντιεπιστημονικών θεωριών των μαθητών και στην ετοιμότητά τους να εισαχθούν στην επιστημονική μεθοδολογία

-
- ❑ **δυσκολίες με τις ιστορικές πηγές – απλοϊκή προσέγγιση:**
  - **αδυναμία κριτικής αξιοποίησης πληροφοριών (κυρίως από γραπτές πηγές) → ταύτιση αφήγησης με τεκμήρια, γεγονότα και ιστορική αλήθεια**
  - **δυσκολία κατανόησης γραπτών πηγών λόγω χαμηλού επιπέδου αναγνωστικών δεξιοτήτων**
  - **αύξηση δυσκολιών λόγω λειτουργίας τους στο μάθημα (τεκμήρια μικρού μεγέθους, φορείς ήδη επεξεργασμένης πληροφορίας, αποσπασματικός χαρακτήρας) = μετατροπή τους από «θέσει» σε «φύσει» τεκμήρια**

- ❑ **Δυσκολίες λόγω ελλιπούς γλωσσικής καλλιέργειας**
- ❑ **Αυθεντία διδακτικών εγχειριδίων**
- ❑ **Αδυναμίες προγραμμάτων σπουδών**
- ❑ **Πληθώρα ύλης**
- ❑ **Αστοχία ερωτήσεων που περιέρχονται στα εγχειρίδια ή υποβάλλουν οι εκπαιδευτικοί**
- ❑ **Κυριαρχία αρνητικής διδακτικής παράδοσης**
- ❑ **Εξετασιοκεντρικά εκπαιδευτικά συστήματα → χαμηλού επιπέδου ή τυποποιημένες δραστηριότητες και ομοιομορφία** (περιθωριοποίηση ιστορικών θεμάτων ή οπτικών και ερμηνειών, απομνημόνευση, κλειστές ερωτήσεις ή σύντομης ανάπτυξης με εστίαση στη δηλωτική γνώση)
- ❑ **Έλλειψη εννοιολογικού και ιστορικού πλαισίου μέσα στο οποίο πρέπει να εντάσσονται και να αξιοποιούνται οι πηγές**
- ❑ **Απουσία σχεδίων διδασκαλίας και σεναρίων μάθησης**
- ❑ **Σχέση σχολικής ιστορίας με δημόσια ιστορική κουλτούρα**
- ❑ **Αντικειμενικοί παράγοντες** (ηλικία, περιβάλλον προέλευσης κ.λπ.)
- ❑ **Εκπαίδευση – επιμόρφωση διδασκόντων**

Μετατόπιση του ερευνητικού ενδιαφέροντος από τη διδασκαλία στη μάθηση (ανάπτυξη ιστορικού γραμματισμού)

- Σύμπτωση αντικειμένων επιστημολογίας και διδακτικής μεθοδολογίας στην οικοδόμηση και τη διαμόρφωση της γνώσης**
- Προτεραιότητα στους σκοπούς και τους στόχους της μάθησης**
- Συσχέτιση δηλωτικής και διαδικαστικής γνώσης και κατάκτησή της μέσω μαθησιακών διαδικασιών με επίκεντρο το μαθητή (κίνητρα μάθησης, ενδιαφέρον, ανάγκες, εμπειρίες, δράση)**
- Στροφή προς τις «μικροθεωρίες», τις γνωσιακές δομές και τα νοητικά σχήματα, που προκύπτουν από σύνθετες, άτυπες και θεσμοθετημένες, μαθησιακές διαδικασίες (κοινωνική κατασκευή της πραγματικότητας)**
- Προβληματισμός για τη σταδιακή προσαρμογή των εδραιωμένων νοητικών σχημάτων μαθητών και εκπαιδευτικών στα σύγχρονα νοητικά σχήματα (μεθοδολογία, ερμηνείες, εννοιολογικό σύστημα)**

-
- ❑ **Πρωτεύουσα σημασία ψυχογνωσιακών επιστημών στις στρατηγικές επιλογές της μαθησιακής λειτουργίας**
  - ❑ **Τρόποι συγκρότησης της ιστορικής ταυτότητας, συνείδησης και κουλτούρας**
  - ❑ **Ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στη διδασκαλία της ιστορίας**
  - ❑ **Διεπιστημονικές προσεγγίσεις της ιστορίας**
  - ❑ **Τρόποι συγκρότησης και επίδρασης στη σχολική ιστορία της δημόσιας ιστορίας (ανταγωνιστικές αναπαραστάσεις)**
  - ❑ **Πολυπολιτισμικές ή διαπολιτισμικές θεωρήσεις της ιστορίας (ανάδειξη της ετερότητας και των σχέσεων διαφορετικών ανθρώπινων ομάδων)**
  - ❑ **Αντιλήψεις, στάσεις και πρακτικές των εκπαιδευτικών που διδάσκουν ιστορία**

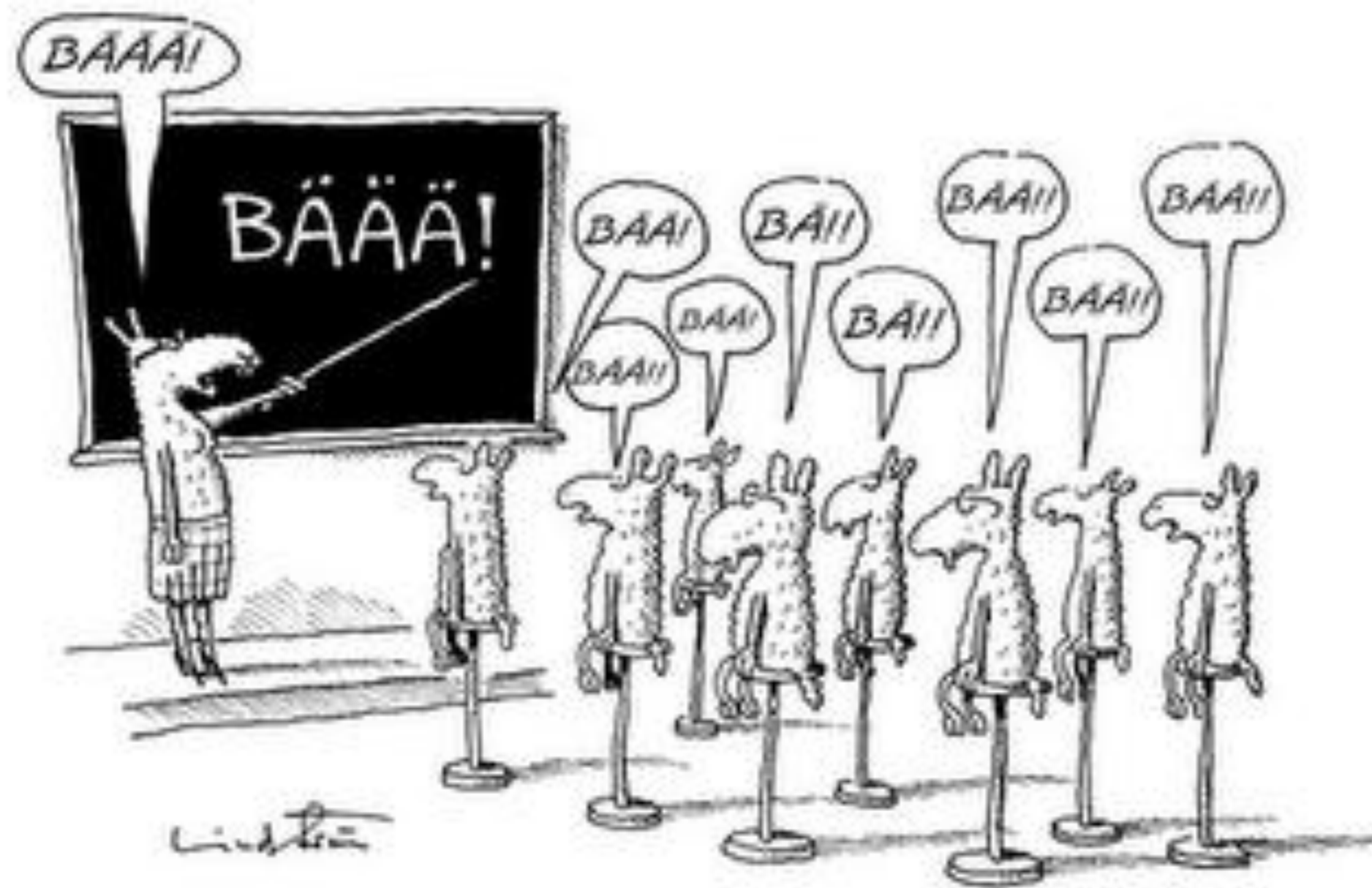
Τυπολογία εκπαιδευτικών

Οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν ιστορία μπορεί να ταξινομηθούν στις ακόλουθες τρεις κατηγορίες:

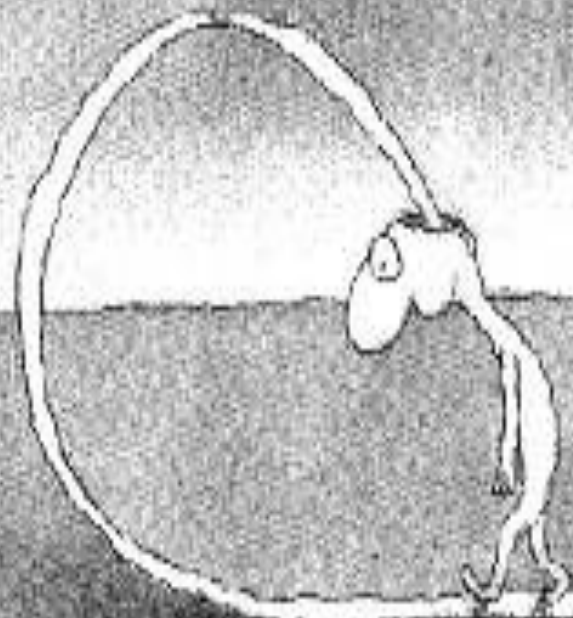
- 1. Σε αυτούς που αντιμετωπίζουν το ιστορικό μάθημα ως αφήγημα, που αποσκοπεί κυρίως στη δόμηση συλλογικής ταυτότητας και την εσωτερίκευση των κυρίαρχων αξιακών και ιδεολογικών προτύπων**
- 2. Σε αυτούς που προκρίνουν την επιστημονική διάσταση του μαθήματος, χωρίς όμως να διερωτώνται για τις αξιολογικές και επιστημολογικές παραδοχές της ιστορικής γνώσης**
- 3. Σε αυτούς που, έχοντας συνειδητοποιήσει τις κοινωνικές και πολιτικές λειτουργίες του μαθήματος και εξοικειωθεί με τον επιστημολογικό προβληματισμό σχετικά με τους όρους και το πλαίσιο της αφηγηματικής ανακατασκευής και ερμηνείας του παρελθόντος, και κατανοώντας επιπλέον την ιστορικότητα της ίδιας της ιστοριογραφίας, επιχειρούν να στρέψουν την όλη διδακτική – μαθησιακή διαδικασία στην κατανόηση της ιστορικής μεθόδου, με σκοπό τη διαμόρφωση μεταγνωστικών ιστορικών δεξιοτήτων**

(Universitetsföreläsning)

Let it go. Let it out.
Let it all unravel.
Let it free and it can be
A path on which to travel.

Συμπέρασμα

Δύο τα πρωταρχικά καθήκοντα του / της εκπαιδευτικού που διδάσκει Ιστορία:

να καταστήσει, με τρόπους που θα εξασφαλίζουν την άμεση και ενεργητική εμπλοκή των μαθητών τους στις διαδικασίες μάθησης,

→ ΤΟ ΞΕΝΟ ΟΙΚΕΙΟ

και

→ ΤΟ ΟΙΚΕΙΟ ΞΕΝΟ